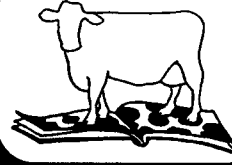

שונות ומשונות

פינת הלשון

באחד מימי סוף יולי האחרון בתכנית בין-הערביים של הטלוויזיה הספרדית ישבנו וצפינו בחידון SABER Y GANAR, כלומר **לדעת ולזכות**, או להרוויח, אם תרצו, למרות שזה כלל לא כיוון התכנית וכוונתה גם אינה בנויה להימורים ורווחים סנסציוניים קלים. בין יתר השאלות המגוונות והמשתנות תדיר, יש גם מעין שאלה של "מי אמר?"... וכאן נכנס משפט המחץ. הפעם שאלו, מי אמר

הבירוקרטיה היא הדקטטורה של הדמוקרטיה la burocracia es la dictadura de la democracia

בִּירוֹקְרַטְיָה • 1. שְׁלֹטוֹן פְּקִידִים, מְשֻׁטָר שֶׁל פְּקִידוֹת הָרוֹאֶה רַק אֶת הַחֵק הַכְּתוּב וְנוֹהֵגת בְּדֵק-דְּקִינֹת לְפִי הַנְהַל הַמְשָׁרְדִי-הָרְשָׁמִי. 2 (בנימה שלילית) "סַחֲבֹת" מְשָׁרְדִית, "נִירָת", טְפוּל מְשָׁרְדִי מְמַשֵּׁף שֶׁלֹא בְּהֵאָם לְצָרְכֵיהֶם הַדְּחוּסִים שֶׁל הַנְּזַקְקִים לַמְשָׁרֵד. • בִּירוֹקְרַטְיָה מ' שֵׁשׁ בּו בִּירוֹקְרַטְיָה, מְשָׁרְדִי-רְשָׁמִי-פְּקִידוֹתִי, תְּסַר נִמְה לְבָבִית-יְדִידוֹתִית • בִּירוֹ-קְרַטְיָה • מְשָׁרְדִינֹת, יַתֵּס בִּירוֹקְרַטְיָה • בִּירוֹקְרַטְיָה פְּקִידִי, מְשָׁרְדִין מִי שְׁנוֹהֵג בְּרְשָׁמִיּוֹת מְסָרְוֹת בְּלֹא יַתֵּס לְבָבִי לְקַהֵל הַפּוֹנֶה אֵלָיו.

לא הספקנו לרשום את שם החכם שאמר זאת, נדמה שהיה גם חכם וגם בעל נסיון. איכשהו, המשפט מצא לו מושב קבע בתודעתנו וקשה להשתחרר מן האמיתות הגלומות בו. אז כמנהגנו הלכנו לבדוק וללמוד פירושן של מילים לועזיות, מה גם שהפעם אלה מושגים נחלת כל אזרח ואדם מן הישוב ששפתו עברית בדרך כלל. מילון אבן-שושן הידוע (הוצאה של שנת תשל"ב, 1972) כבר אז סימן את המובן הנוסף למילים הלועזיות מעבר לתרגומן המילולי. ראו כאן והתרשמו:

דִּיקְטַטוּרָה • רודן, שְׁלִיט שֶׁסְּמֻכּוֹת שֶׁלְטוֹנוֹ אֵינָה מְנַבֶּלֶת. - [דִּיקְטַטוּרִים] • דִּיקְטַטוּרָה • רודנות, שְׁלִיטָה מְלֹאָה וְשֶׁלְמָה שֶׁל יַחֲדִי או שֶׁל קְבוּצָה. • דִּיקְטַטוּרִי מ' רודני, הַנְּהַג בְּדִיקְטַטוּרָה.

אם כן, אלה הכוונות שהיו ביסוד הקמת הממסדים והמנגנונים שהם הולידו במרוצת השנים. אך לא נסתפק בכך, נעמיק לחקור מה מקור המונחים "המפוצצים" הללו. למשל, ננסה לזהות את "הנאשם מס' 1" – **הבירוקרטיה**. הנה, בתעתיק העברי זה נשמע כמו אנגלית, ולא היא – המקור הקרוב הוא דוקא מן הצרפתית bureau (למה כל כך הרבה אותיות בשביל להגיד o? לזה יש סיפור משכנע, אפילו אם קצת דימיוני; בהזדמנות אחרת).

דְּמוֹקְרַטְיָה • שְׁלֹטוֹן הָעָם, מְשֻׁטָר מְדִינִי שֶׁבוּ נֶקֶן הַשְׁלֹטוֹן בִּידֵי נִבְחָרֵי הָעָם בְּאִמְצָעוֹת הַסְּרָלְמֵנֵט (בֵּית-נִבְחָרִים, כְּנֶסֶת) וְהַמְּשָׁלָה הַנִּבְחָרֵת עַל-יְדוּ. וּבוּ מְבֻטָּחוֹת וְכִיּוֹת הָאֻרָח לְהַבְעַת דְּעָה חֲסֵשִׁית בְּכּוּכֹת וּבְעֵתוֹנוֹת. • דְּמוֹקְרַטְיָה • 1, תוֹמֵךְ בְּדְמוֹקְרַטְיָה. 2, אָדָם הָרוֹאֶה אֶת הָאֲחֵרִים בְּחִבְרָה כְּשֵׁרִים לוֹ בְּזִכְיוֹתֵיהֶם וְאֵינוֹ שׂוֹאֵף לְהַתְנַשֵּׂא וּלְהַטִּיל עֲלֵיהֶם אֶת מְרוֹתוֹ • דְּמוֹקְרַטְיָה מ' שְׁהוּא לְפִי עֲקָרֵי הַדְּמוֹקְרַטְיָה וְכִרוּחָה, מְבַסֵּס עַל שְׂרִיף וְכִיּוֹת שֶׁל כָּל בְּנֵי הַחִבְרָה • דְּמוֹקְרַטְיָנִי צִיָּה • הַנְּהַג מְשֻׁטָר דְּמוֹקְרַטְיָה, בְּשׂוּל הַמְּעֻמָּדוֹת הַמְּחֻסָּסִים אוֹ הַשְּׁלִיטִים.

אז במקור bureau גזור מן המילה bure שזה בד צמד עבה בו היו מכסים שולחן כתיבה בעל מגירות; יש אומרים שהבד היה בצבע חום כהה,

פגם גנטי (CVM) התגלה בצאצאי הפר BELL

הירחון ההולנדי VBETEELT מביא בחוברת אוקטובר השנה מידע מפורט למדי אודות פגם גנטי נוסף שהתגלה בפרי רביה. היו אלה חוקרים מן האוניברסיטה המלכותית הדנית לוטרניריה וחקלאות אשר בדרך מקרה גילו פגם גנטי נוסף המועבר לצאצאים של פר הנושא את הפגם ב-DNA שלו. זה התחיל במשאל בקרב מגדלי בקר ומעקב אחרי צאצאי הפר הצרפתי Igale Masc באשר להולדת צאצאים עם פגם גנטי הידוע כ-Bull-dog-calves. בעקבות הסקר הזה באו רפתנים עם הודעות על ולדות מעוותים שלא היו כלל צאצאים של אותו פר Igale. אחר כך התברר שמקרים אלה היו למעשה מקרי CVM (Complex Vertebral Malformation = עיוות חוד השדרה).

התברר שהגורם נמצא אצל הפר הדני KOL Nixon. ארגון ההזרעה הגדול ביותר בדנמרק בשם Viking Genetics הפסיק מיד את מכירת זרמתו של פר קשור משפחתית לפר נשא, על סמך בדיקה ומעקב מקיף התברר, שגם הפרים T Klassy ו-T Burma נושאים את הפגם CVM. דרך ניתוח אילן היוחסין הגיעו החוקרים למסקנה שמקור הרעה בפר אמריקאי מפורסם הידוע בשם BELL. במכון המחקר הדני לחקלאות פיתחו מבחן לסמני-DNA (שבינתיים הוציאו עליו פטנט), ייחודי לגילוי CVM.

עצם הזכרת שמו של הפר BELL בהקשר זה גרמה להלם בעולם משביחי הבקר. לא רק בדנמרק ובהולנד משתמשים באופן מקיף בגנטיקה של פר זה, כי אם בכל העולם שימש ומשמש פר זה (בנו של המפורסם Penstate Ivanhoe Star) בטיפוח גורף; רק בקנדה כאילו אין ממנו זכר. בינתיים נשלחו דוגמיות של קשיות זרמה למעבדה בדנמרק על מנת לברר, אם ובאיזה מידה בדיקת ה-DNA תוכיח איך קיבלו את הפגם הגנטי במקומות אחרים. עשר שנים שגילו אצל צאצאי BELL כאלה שקיבלו ממנו את הפגם BLAD, והנה הוא מכה שנית ומוריש גם CVM. יש להניח שהאחראים על הטיפוח אצלו מודעים לנושא וינקטו האמצעים הנדרשים להגבלת נזק אפשרי.

אם גם המונח עצמו הגיע מן הלטינית burrus שזה אדום לזהט – וכמו תמיד, לפני כן היתה היוונית =purros=אדום. נניח לצבע המדויק, יתכן שמאז היוונית הספיק לדהות קצת.

לעומת זה, מעניין להיווכח שבשם bureau היו מכנים גם שידה בעלת מגירות ומראה מורכבת עליה, לחדר-שינה למשל – כך באמריקה, שם גם משמש המונח למשרד ממשלתי, של שר ובכלל לשכה. נתעלם לרגע משידת-האיפור של בעלת הבית, ונוסיף ל-bureau הידוע לא רק לטוב את שאיפתו למשול ולנהל את חיינו ונקבל ביוורקטיה (מושג הבנוי מ-bureau = לשכה וכד' =kratein + למשול, ביוונית).

לעומת זאת, הדיקטורה מקורה בשפה הלטינית, מילה גזורה מן הפועל dictare, dicere הווה אומר, לדבר, להורות, לתת פקודה – הכל על סמך הכח של רשות ניתנת, או שנלקחה בכח. כיום אנו מכירים כמעט רק את הדיקטטור האלים הפועל מכוחו הוא וללא הסכמה לאומית או חברתית, אך בעבר קרה גם קרה אחרת. למשל, בהיסטוריה הרומית קרה שבמקרה חירום הקנאט הטיל על פקיד בכיר למשול יחיד ובלי צורך להישמע לגופים חוקתיים – כל זאת לתקופת החירום בלבד.

נותרה לנו לפרש את הדמוקרטיה, כולה ממקור ביוונית (=demos עם + kratein = למשול) וביחד נוצר המושג של מדינה עם ממשלה נבחרת ויהא זה ישירות על ידי כל האזרחים, או על ידי נציגיהם שנבחרו בבחירות כלליות. המיוחד בדמוקרטיה הוא, שהיא חברה השוללת מיסודם מעמד וזכויות העוברות מכח הירושה, ושהיא סובלנית ומאפשרת דעות של מיעוטים. בהקשר זה יש מקום לשאלה, האם השתלטות הביוורקטיה באופיה השלילי, הדקטטורי (ראה משפט המחץ לעיל) על מערכות השלטון אינה מנוגדת לאשיות הדמוקרטיה עצמה? לא התכוונתי להתפלמס, אך המחשבה חלפה במוחי הקודח.

מדכי מלען

קראנו בשבילכם...

Dairy Herd Management

סובסידיות לחקלאות בארה"ב? — לא יכול להיות

D.H.M. VII/2000

בחוברת יולי השנה קראנו ידיעה קצרה על המדיניות החקלאית בארה"ב. על פי זה יוצא, שבשנת 1999 הסובסידיות היוו שם 39% מן ההכנסה נטו, בממוצע לכל היצרנים החקלאיים (לא רק יצרני חלב), בעוד ששנותיים לפני תשלומי הסובסידיה הגיעו רק לכדי 13% מן ההכנסה נטו. נתונים אלה נמסרו על ידי דוד קוהל, פרופסור לכלכלה חקלאית ויישומית.

אולם, לפי הנסיון המדיניות החקלאית עלולה להשתנות במהרה, במקביל לשינויים בדעת הקהל. ככלל, ככל שהכלכלה משגשגת הציבור הכללי יסכים לסובסידיות לחקלאות. אולם, בסימן הראשון של שינוי בכלכלת המדינה, זעקת הקרב של הציבור הכללי תדרוש לקצץ בתכניות החקלאות — דבר כזה עלול לגרום לחיסולם של חצי מיליון משקים חקלאיים. (בארה"ב, במקרה זה).

תוספת הרטבה/עירפול? — זכור לי שעוד לפני קרוב ל-50 שנה התהלכתי עם מדירוח קטן בכיס, כדי לבדוק את האיוורור בסככת הרפד החדשה דאו וגם במרעה הזרוע שבהשקיה. ברור שיכולתי לקלוט את "מצב הרוח" רק בקרבת המכשיר שבידי, כך שתועלת הבדיקה היתה מוגבלת ביותר, וספק אם מעשית.

לפני כחודשיים ראיתי תמונה (המובאת כאן בצמוד) בירחון בוקרים גרמני, אשר הזכירה לי שנים רחוקות. בתמונה, שיטה פשוטה לבדיקת תנועת האוויר ברפת: מדליקים מעין רימון-עשן או נר-עשן, נניח בגובה ראשי הפרות ומגלים מאיפה נושבת הרוח ועד היכן היא מגיעה בקרב קבוצת פרות שלמה. נכון שאמצעי פשוט זה אינו רושם ואינו מחשב את מהירות הרוח במונחים של מטר בשנייה או קמ"ש — אבל מושג כללי מקבלים, ובאופן מיידי.

לאחר תקופת תרגול קצרה נדע איך להעריך את האיוורור על פי תנועת העשן. כדאי לנסות במקומות שונים בשיכוני הבקר (גם של עגלות קטנות) ובאשר הן מצטופפות.

הערה והמלצה: יש להשתמש בנר-עשן ובשום אופן לא בנר דולק באש ממש!

Rinder-Produktion

בדיקת האיוורור — בגובה העיניים

R.P.VII/2000

תפקידו של מאוורר ליצור משב רוח/אוויר בכיוון מסויים ובעוצמה נדרשת. נשאלת תמיד השאלה: עד היכן מגיעה הרוח (עם או בלי

המעבר לחלבון אמיתי

D.H.M. V/2000

החל מן ה-1 במאי השנה, DHI (המערכת לביקורת חלב רשמית בארה"ב) עברה לבדיקת דוגמיות החלב הפרטניות של כל פרה בכל חודש לפי תכולת החלבון האמיתי שבו – במקום על בסיס חלבון כללי. כל זאת במשולב ברפורמה בתקנות הפדראליות לשיווק חלב.

כידוע, עד כה בודקים גם אצלנו בישראל את תכולת החלבון הכללי על פי תכולת חלב בחנקן. חלבון החלב מכיל 15.65% חנקן ולפי כך פותחה נוסחה לצורך קביעת תכולת החלבון האמיתי מרמת החנקן הכללי. אולם, ערך החנקן כולל גם חב"ח (חנקן בלתי-חלבוני =

NPN) שהוא רכיב שאינו מוסיף ערך לחלב ואינו מגדיל את כמות תפוקת הגבינה מכמות חלב נתונה. רמות החב"ח עלולות להיות שונות ומשתנות, תלוי בהזנה ובגנטיקה. כאשר רוצים לחשב את החלבון האמיתי, יש להחסיר את מקטע החב"ח בטרם חישוב אחוז החלבון – לתשלום על ידי המגבנות בארה"ב, למשל.

מחקרים מצביעים על כך, שאחוז החלבון האמיתי הממוצע נמוך בכ- 0.19% מזה של החלבון הכללי. מאחר שבלתי נמוע, שחלק גדול מן התחלובות תימצאנה במהלכן, סוכם בארה"ב להשתמש בערך 0.19% לצורך התאמת סיכומי החודשים בתחלובה שעדיין נבדקו לפי חלבון כללי – מעין תיקוני מעבר משיטה לשיטה.

הציוד המתוחכם שבעזרתו נבדקות דוגמיות החלב הרבות במעבדה שלנו, מסוגל בהחלט לזהות חלבון אמיתי ובלתי בעיות מיוחדות – פשוט, צריך לכוון אותו בהתאם. אלא, שנותרה בעיה לוגיסטית מסויימת והיא: היכולת

לכיל את המילקוסקנים (המכונות הבודקות שומן, חלבון, לקטוז, תאים סומטיים) מדי תקופה קבועה. עד כה נעשה הדבר בעזרת בדיקה כימית אנליטית בשם ממציהה Kjeldahl, שקבעה את תכולת החלבון הכללי על פי רמת החנקן שבחלב. זאת שיטה בדוקה וזריזה למדי שעד היום מופעלת בהצלחה – רק שאינה מסוגלת לשמש לצורך כיול על פי תכולת חלבון אמיתי.

לפי התחזיות, בחודשים הקרובים יתחילו להשלים את מערך הציוד במעבדה המרכזית שלנו, אשר יאפשר לבדוק את החלב גם בקשר לתכולת האוריאאה שבו. קרוב לודאי, שזה גם יביא לידי האפשרות לבדוק ולקבוע את תכולת החלבון האמיתי בחלב.

גמר תחרות חלב הזהב לשנים 1999/2000

יום ב', 16.10.2000

תחרות זאת מאורגנת על ידי 'תנובה' זאת השנה השניה על פי קריטריונים ברורים וקבועים מראש. בסיכום תוצאות התחרות אכן מחולקים פרסי כסף לזוכים – מעין תגמול למאמצים שהשקיעו הזוכים בפרסים, מחד – וכמגמה לעודד את כל היצרנים לשפר תמידית את איכות החלב המיוצר על ידם ברפתותיהם היפות והנקיות, מאידך. סך כל הפרסים המחולקים על ידי 'תנובה' השנה מגיע לכדי מיליון וחצי ש"ח.

בחירת 'הטירה' שליד קיבוץ געש כמקום לאירוח המעמד החגיגי הזה היתה מוצלחת מאד: נוף יפה וגינון מרהיב, ובל נשכח הכיבוד המשובח ובשפע. הכל היה מאורגן למופת, החל מן ההתכנסות של רפתנים רבים בעונה זאת תוך טעימת נוזלין בכל צבעי הקשת ודרך רגעי שעשועים מעוררי תגובות צחוק והנאת הקהל בעת הופעתו של עדי מילר.

עוזי דובלין, מנהל קשרי 'תנובה' – יצרני החלב פתח את החלק הרשמי והרציני של האירוע גם השנה (נודע לנו כאילו יפסיק לכהן בתפקידו הנוכחי) ואחריו בירך בכמה משפטים עופר בלור, מנהל תשלובת החלב של 'תנובה', שעמד על מגמת 'תנובה' להמשיך ולהוביל את מערכת ייצור החלב להשגים נוספים. מצדנו אנו מצפים לכך שהתקלות שקרו במשך השנה בתעשיית העיבוד ושיווק של חלב ומוצריו הופנמו ושהשליטה במערכת תמנע הישנותם בעתיד.

מנכ"ל 'תנובה' אריק רייכמן סיים את סדר הברכות בהעלותו על נס את החשיבות של שיתוף הפעולה בין 'תנובה' ליצרנים, תמיד במבט לשיפור איכות החלב ברפתות ושכלול ושיפור עיבודו לתוצרת מגוונת ברמה איכותית גבוהה – הכל כדי לספק את רצונו וטעמו של ציבור הצרכנים, ורצוי במחיר סביר.

בתחרות השתתפו השנה כ־220 רפתות מושביות וכ־70 רפתות קיבוציות.

הזוכים נבחנו בהתאם למספר קריטריונים:

- * אי-הימצאותם של מרכיבים חריגים בחלב במשך כל שנת התחרות.
- * איכות החלב, בממוצע חודשי, הנמדדת ברמת רכיבי החלב: שומן וחלבון.
- * חזות הרפת בהבטים של מראה כללי, היגיינה, דרכי גישה, גינון, מתקני חליבה, קירור ותחזוקה.

תואר **יצרן חלב הזהב של 'תנובה'** מוענק השנה ל־8 יצרנים שיתופיים ו־56 יצרנים מצטיינים פרטיים שהובילו בדירוג המשוקלל: איכות החלב (70%) וחזות הרפת (30%). הפרסים הכספיים אשר הוענקו השנה לזוכים נעו בין 6,000 ש"ח ל־175,000 ש"ח לרפת אשר זכתה במקום הראשון, בהתאם לכמות החלב ששיווקו היצרנים ל'תנובה' בתקופת התחרות.

הזוכים בפרסים הראשונים של תואר **יצרן חלב הזהב של 'תנובה'** שהוכרוזו במעמד זה: 5 רפתות ממושב גבעת יואב; 2 רפתות, ממושב אליעד וממושב רמת צבי; והרפת של קיבוץ רשפים. הרפתות המושביות הניבו ממוצע של 11,000 ליטר חלב לפרה בשנה, ורפת קיבוץ רשפים הניבה בממוצע 12,500 ליטר לפרה בשנה.

עפרת אליעזר מגבעת יואב

יעלה בניוסף, מגבעת יואב

עירא (בן נפתלי) גור־אריה מגבעת יואב

ניר (בן גד) צבי מגבעת יואב

אהוד אהרונוב, מגבעת יואב משיב ברכה בשם חתני הפרס.

בעוד הפרסים הראשונים חולקו אחד אחד לזוכים בהם, עם סיום חלק זה של הטקס נפתחו כמה שולחנות בהם חולקו יתרת הפרסים והתעודות הממוסגרות לזוכים ביתר הפרסים. בו בזמן התחילו להתארגן כמה טורים ליד הדוכנים למטעמים לארוחה החגיגית – הכל בשפע, מגוון ובטעם רב.

עמדות לאיתור הפרסים לעוד 56 זוכים בתואר "יצרן חלב הזהב" – יופי של מבצע.

יום זה היה אירוע נעים ומלא עניין לכל המשתתפים, מה גם שמהארגונים דאגו למעט בנאומים ולהרבות במעשים טובים. עצם התכנסות מספר גדול של רפתנים מכל הארץ לכמה שעות של בילוי חברתי – שווה את כל הפרסים. (מ.מ.)

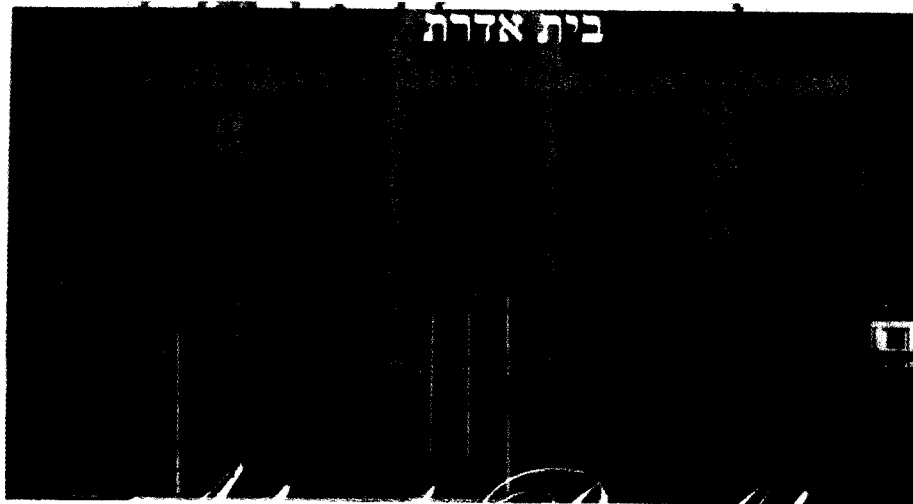
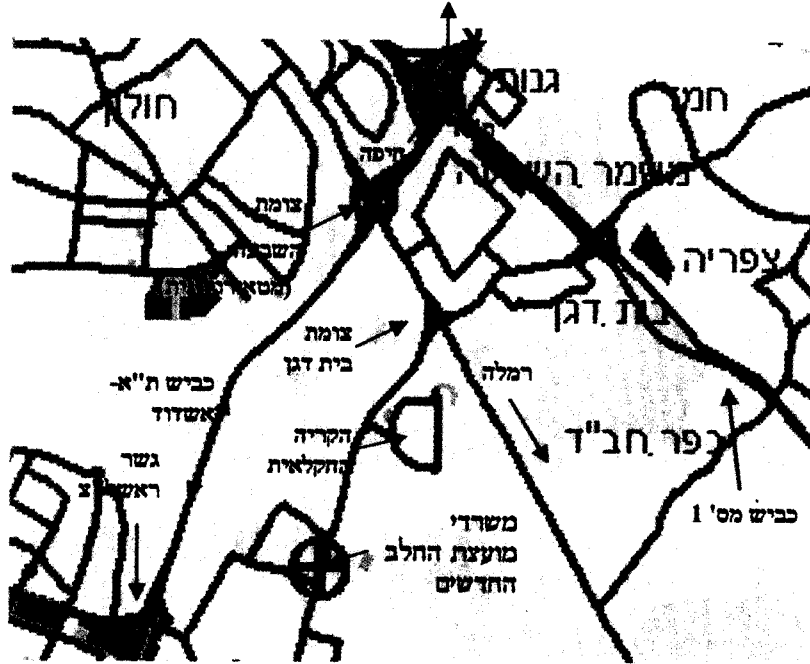

מועצת החלב עברה למשרדיה החדשים

בראשית ספטמבר פירקה המועצה את משרדיה שברחוב קרליבך 41 בת"א והעבירם למשכנה החדש בבית אדרת, דרך המכבים 46, קומה 1 באזור התעשייה הישן של רשל"צ. הבנין נמצא על ציר צומת בית דגן – ראשון לציון.

כתובת לדואר: רשל"צ, מיקוד 75054, ת"ד 15578

טלפון המזכירות: 03-9564750; פקס: 03-9564766; E-mail: office@is-d-b-co.il

ברכת ההתאחדות וחבריה למועצת החלב ועובדיה!